

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2022

Tarkastuslautakunta 7.6.2023

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on vuosittain annettava arviointikertomus siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tulee myös arvioida, onko toiminta järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo, että kunnan sidonnaisuusrekisteriin jätetään tietoja kuntalain 84 §:n mukaisesti.

Kristiinankaupungin tarkastuslautakunnassa on viisi varsinaista jäsentä, jolla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Kaupunginvaltuusto on valinnut seuraavat jäsenet tarkastuslautakunnan toimikaudelle 2021–2024:

Varsinainen jäsen

Kaj Kärr, puheenjohtaja
Tapani Rentola, varapuheenjohtaja
Tommy Englund
Birgitta Björnses
Kerstin Roos

Henkilökohtainen varajäsen

Gun Knuts
Peter Kamlin
Veronica Walgren
Christer Rönnlund
Nina Jolkkonen-Porander

Arviointikertomus ja tietolähteet

Tarkastuslautakunnan arviointityö perustuu koko toimikaudeksi laadittuun arviointisuunnitelmaan. Arvioinnin vuosittaiset painopistealueet on määritelty suunnitelmassa. Jokaisen talousarviovuoden arviointia varten laaditaan vuosittain erillinen työohjelma. Tarkastuslautakunta arvioi ensisijaisesti kaupungin tilinpäätöksen perusteella, miten talousarviossa vahvistetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Talousarviovuoden aikana tarkastuslautakunta arvioi kaupungin toimintaa tutustumalla toimielinten pöytäkirjoihin, keskustelemalla luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden sekä henkilöstön kanssa, vieraillemalla tarvittaessa muutamassa valitussa toimintayksikössä ja tutustumalla erilaisiin selvityksiin.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut kuusi kertaa käsitelläkseen toimintavuotta 2022, kuullut vastaavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä ja tutustunut eri vastuualueisiin työohjelman mukaisesti, ja kokouksista on pidetty pöytäkirjaa. Jari Turunen, Niklas Granö, Agneta Wedenberg ja Christina Kindt ovat toimineet lautakunnan sihteereinä. BDO Audiator Oy on hoitanut lakisääteistä tilintarkastusta vastuunalaisen tilintarkastajan JHT, KHT Andreas Holmgårdin sekä Hans Beckerin johdolla. Ammattitilintarkastajat ovat kutsusta osallistuneet tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Sidonnaisuusrekisteri

Kuntalain 84 §:n mukaan tarkastuslautakunta vastaa kunnan sidonnaisuusrekisteristä. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoituksen valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollisen jättämään uuden ilmoituksen tai täydentämään ilmoitustaan. Rekisteri on tarkistettu ja hyväksytty vuoden aikana.

Vuoden 2021 arviointikertomuksen käsittely

Kuntalain 121 §:n nojalla hallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomus käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.6.2022.

Lautakunta nosti esiin, että vuodelle 2021 asetetut taloudelliset tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet viitaten käyttötalousarvion ylityksiin erityisesti perusturvan palvelualueella. Ylitykset olivat olleet toistuvia,

ja tarkastuslautakunta peräänkuulutti parempaa talousarviokuria. Suomenkielinen koulutuslautakunta, ruotsinkielinen koulutuslautakunta ja tekninen lautakunta ovat käsitelleet tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta annetut vastineet. Hyvinvointilautakunta ei ole käsitellyt mitään vastinetta, koska hyvinvointilautakunnan osalta ei ollut talousarvioliityksiä vuonna 2021.

Perusturvalautakunta lakkautettiin 31.12.2022 toiminnan siirtyessä hyvinvointialueelle, eikä kyseinen lautakunta täten ole antanut lausuntoa.

Kaupunginvaltuusto käsitteli selostukset 14.11.2022, minkä myötä ne nyt ovat loppuun käsiteltyjä.

Kooste vuodesta 2022 sekä toimenpide-ehdotukset

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kunnan viranhaltijoita, henkilöstöä ja luottamushenkilöitä arviointikeskusteluista. Vuoden 2022 tilinpäätös antaa oikean kuvan kunnan toiminnasta ja kehityksestä vuoden aikana. Valitettavasti väestö vähenee, mikä tulee näkymään niissä palveluissa, joita kunta on velvollinen tuottamaan, jos sama trendi jatkuu.

Hyvinvoinnin palvelualueita lukuun ottamatta kaikki palvelualueet ovat ulkoisten erien osalta ylittäneet käyttötalousarvion vuonna 2022. Taloudelliset tavoitteet eivät siis toteutuneet kaikilta osin, ja katsomme, että talousarvioseuranta ei ole hallituksen ja lautakuntien tasolla ollut optimaalista, ja että sitä tulee parantaa. Poikkeuksena on Pohjanmaan hyvinvointialueen talousarvioliitytys, johon kaupunginhallitus ei voinut vaikuttaa. Katsomme, että kaupunginhallitus on tehnyt kaikkensa valvoakseen kaupungin etua tässä asiassa.

Suosittelomme, että kaupungin rakennuksia koskeva korjausvelka dokumentoidaan siten, että kunnan toimielimillä ja viime kädessä valtuustolla on riittävät edellytykset kohdistaa talousarviovaroja oikeisiin tarkoituksiin.

Henkilöstöjaosto vastaa henkilöstön hyvinvoinnin seurannasta. Kehityskeskusteluja koskevat rutiinit tulee käydä läpi siten, että kaikki palvelualueet soveltavat samoja periaatteita, ja että on seurantaa henkilöstöjaoston taholta.

Talouden arviointi ja talousarvion toteutuminen

Talousarvio ja taloussuunnitelma ovat sitovia toimielinten ja henkilöstön suhteen, ja ne ovat toiminnan ohjauksen työkaluja. Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion sitova vaikutus tulee vahvistaa, jotta valtuusto voisi hallinnoida taloutta ja toimintaa. Eri talousarvio-osien sitovuustasot määritellään talousarviokirjan sivulla 10. Lautakunta ei saa ylittää valtuuston asettamaa tulosalueen bruttomäärärahaa ilman kaupunginvaltuuston hyväksyntää. Lautakuntien välisistä muutoksista päättää kaupunginhallitus.

Tuloslaskelman sitovat talousarvioerät ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilinpäätöserät. Rahoituslaskelmassa antolainojen ja lainakannan muutokset ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot palvelualueittain. Palvelualueiden investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia omaisuusryhmittäin. Jos investointihanke koskee kahta tai useampaa suunnitelmavuotta, ilmoitetaan kokonaiskustannuslaskelma sekä miten se jakautuu suunnitelmavuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi esittää, että tekninen johtaja valtuutetaan tarkistamaan hankintamenojen jaksotusta kokonaiskustannusten puitteissa.

Kaupungin vuoden 2022 talouden ja talousarvion toteutumisen arviointi

Kaupungin tuloslaskelman alijäämä on 758 698,06 euroa verrattuna alkuperäiseen budjetoituun 93 238 euron ylijäämään. Vuoden aikana kaupunginvaltuusto hyväksyi useita talousarviomuutoksia, minkä vuoksi tuloslaskelman viimeisen rivin lopulliseksi ylijäämäksi tulee n. 1,8 miljoonaa euroa. Tilinpäätökseen vaikuttaa olennaisesti Pohjanmaan hyvinvointialueen tilinpäätös vuodelta 2022. Helmikuussa 2023 kuntayhtymä ilmoitti, että käyttötalousarvio ylittyi 29 miljoonalla eurolla, ja että Kristiinankaupunki tulee laskelmien mukaan saamaan 2,1 miljoonan euron lisälaskun. Tämä luku osoittautui sittemmin virheelliseksi, ja ylitys pieneni hyvinvointialueen korjatun tilinpäätöksen myötä n. 1 miljoonaan euroon. Lähinnä tästä johtuen elinvoimaisuuden palvelualueen talousarvio ylittyi 1,9 miljoonalla eurolla. Kaupunginhallitus on tyytymätön hyvinvointialueen tiedotukseen, ja on 29.3.2023 pidetyn kokouksen pöytäkirjaan kirjannut, ettei tilinpäätöksen laadintavaiheeseen mennessä ole saatu mitään luotettavaa selvitystä ylityksen syistä. Kaikkien palvelualueiden talousarvio hyvinvoinnin palvelualueutta lukuun ottamatta on kokonaisuudessaan ylijäämäinen, mikä on johtanut syntyneeseen alijäämään.

Ulkoiset toimintakulut olivat 57,8 miljoonaa euroa, ja toteuma oli 3,76 miljoonaa euroa yli budjetoidun. Ulkoiset toimintatuotot olivat n. 832 000 euroa yli budjetoidun. Toimintakate oli siten lähes n. 3 euroa budjetoitua heikompi. Vuoteen 2021 verrattuna toimintakate on (-) n. 4,2 miljoonaa euroa suurempi. Siten vertailukelpoinen toimintakate on heikentynyt voimakkaasti.

Käyttöosan toteutuma, yhteenveto (ulkoiset erät, alkuperäiseen talousarvioon verrattuna)

(1 000 euroa)	TP 2022	TA 2022	TP 2021
Toimintatuotot	9 313	8 482	10 087
Toimintakulut	-57 842	-54 083	-54 387
Toimintakate	-48 529	-45 602	-44 300

Verotulojen kasvu oli kuitenkin vahvaa, ja se ylitti kaikki ennusteet, mikä hillitsee voimakasta kustannuskehitystä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 922 000 euron talousarviolisäyksen verotulojen osalta. Verotulot lisääntyivät yhteensä 577 000 eurolla vuoteen 2021 verrattuna, ja kunnallisveroa saatiin enemmän kuin alun perin oli odotettavissa. Vuonna 2022 kaupunki sai 890 000 euron tuoton tuulivoimalaitoksista kiinteistöverojojen muodossa. Kiinteistöveroa maksettiin yhteensä 43 tuulivoimalasta. Valtionosuudet lisääntyivät 1,8 miljoonalla eurolla vuoteen 2021 verrattuna, ja ne toteutuivat lähes budjetoidun mukaisesti, mutta alijäämä oli 39 000 euroa.

Investoinnit olivat 4 miljoonaa euroa netto. Talousarvio alittuu yhteensä n. 1,7 miljoonalla eurolla netto. Tämä johtuu lähinnä siitä, että erinäiset talonrakennushankkeet (högstadietin suunnittelu) lykkääntyivät, ja muutama muu hanke jatkuu ja saatetaan valmiiksi vuonna 2023.

	Alku- peräinen talousarvio	TA- muu- tokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
INVESTOINTIOSA, investointimäärärahat					
Elinvoimaisuuden palvelualue					
Irtain omaisuus	0	-260 000	-260 000	-254 400	5 600
Teknisen palvelualue					
Irtain omaisuus	-50 000	0	-50 000	-29 640	20 360
Kiinteä omaisuus	-100 000	36 000	-64 000	-18 440	45 560
Julkinen omaisuus	-1 637 500	100 000	-1 537 500	-1 172 335	365 165
Rakentaminen	-2 849 000	-103 000	-2 952 000	-2 103 840	848 160
Vesihuolto	-10 000	0	-10 000	0	10 000
Hyvinvoinnin palvelualue					
Irtain omaisuus	-20 000	0	-20 000	-17 519	2 481
Koulutuksen palvelualue					
Irtain omaisuus	-205 000	0	-205 000	-200 853	4 147

Lainakanta nousi n. 1,8 miljoonalla eurolla, mikä noudattaa kaupunginvaltuuston sitovia määrärahoja. Sitä vastoin velkaantuminen ei saisi kaupungin strategisten tavoitteiden mukaan ylittää kansallista keskitasoa, mikä on tilanne tällä hetkellä. Kaupungin velanotto oli vuoden lopulla 32,6 miljoonaa euroa eli 5 225 euroa per asukas. Asukasluku 31.12.2022 oli 6 244 asukasta, mikä tarkoittaa, että väestö on vähentynyt 131 henkilöllä verrattuna tilanteeseen 31.12.2021. Tilinpäätöksen kassavarat sijoitukset mukaan lukien olivat tilinpäätöksessä n. 8,5 miljoonaa euroa. Velka olisi siten ollut merkittävästi pienempi, jos kassavarat olisi käytetty lainanlyhennyksiin. Kaupungin velkaantuminen on siitä huolimatta korkea, ja se on merkittävä riskitekijä kunnalle etenkin ottaen huomioon sen, että asukasluku vähenee, mikä myös heikentää yhteiskunnan kantovoimaa.

Kriisikuntakriteerit

Alla Kristiinankaupunkia on verrattu kuntalaissa määriteltyihin talouden tasapainottamista koskeviin kriteereihin.

Kuntalain 118 §:ssä määritellään seuraavat kriteerit:

- 1) kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- 3) asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
- 4) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kristiinankaupungin osalta yllä mainitut tunnusluvut vuonna 2022 ovat seuraavat:

Tunnusluvut	2022	Koko maassa (2021)
1) Vuosikate prosenttia poistoista, kons.	79,0 %	140 %
2) Tuloveroprosentti	21,5	20,02 %
3) Lainakanta sis. vuokravastuun €/asukas, kons.	9 065 €	9 065 €
4) Lainanhoitokate, kons.	0,5	1,3

Koosteen perusteella voidaan todeta, että vuoden 2022 tilinpäätös ylittää kohtien 1 ja 4 tunnuslukujen rajat, jotka mainitaan kuntalain 118 §:ssä.

Toimielinten toiminnan ja talouden arviointi

Elinvoimaisuuden palvelualue

Palvelualue tukee kaupunginhallitusta kunnan toiminnan ja hallinnon koordinoinnissa, huolehtii siitä, että palveluja tuottavilla toimielimillä ja yksiköillä on kunnan mahdollisuuksien nojalla tarpeelliset resurssit saavuttaa asetetut tavoitteet sekä tarjota kuntalaisille heidän tarvitsemiaan palveluja tehokkaasti ja taloudellisesti kunnan kaksikielisyys huomioon ottaen.

Tarkastuslautakunta arvioi, että elinvoimaisuuden palvelualueen toiminnalliset tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Kaupunginhallituksen tavoite koskien keskeisten tavoitteiden ja strategioiden vahvistamista ei toteutunut. Mm. sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevaa ohjetta ei hyväksytty eivätkä Skatan ja Sisäsataman asemakaava valmistuneet. Tavoitteiden mukaan Elinkeinokeskuksen tehtävää olisi pitänyt tarkistaa, mikä ei toteutunut.

Taloudelliset tavoitteet eivät ole toteutuneet, koska palvelualue on ylittänyt talousarvion yhteensä n. 2,6 eurolla toimintakatteen tasolla. Kahdeksasta tulosalueesta neljä on ylittänyt talousarviomäärärahansa. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallitus ei olisi voinut vaikuttaa ylitykseen Pohjanmaan hyvinvointialueen osalta, mutta palvelualueen tulee silti käydä läpi talousarvioseurantansa.

Kustannuspuolta koskevat poikkeukset ovat seuraavat:

	Alku- peräinen talousarvio	TA- muutos	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Elinvoimaisuuden palvelualue					
Keskusvaalilautakunta	-30 000		-30 000	-26 739	3 261
Tarkastuslautakunta	-33 050		-33 050	-28 110	4 940
Kaupunginvaltuusto	-32 200		-32 200	-41 829	-9 629
Elinkeinotoimi	-370 000		-370 000	-370 640	-640
Kaupunginhallitus	-289 500		-289 500	-303 817	-14 317
Maaseutuelinkeino	-100 000		-100 000	-89 517	10 483
Yleinen hallinto	-1 420 250		-1 420 250	-1 604 624	-100 374
Pohjanmaan hyvinvointialueen ky	-29 797 000		-29 797 000	-31 640 837	-1 843 837

Vuoden 2023 alussa on otettu käyttöön valtionosuuden lisäosa, nk. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntarahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osittain kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Yksi indikaattori ylimääräisten valtionosuuksien saamiseksi on, että kunnan tarkastuslautakunta kerran valtuustokaudessa arvioi, miten kunnan terveyttä ja hyvinvointia koskevat tavoitteet ovat toteutuneet. Sen osalta, että HYTE-kertoimet ohjaavat kunnan talousarvion rahoituseriä, tarkastuslautakunta katsoo, että talousarviossa täytyy olla myös kokonaisvaltaisia tavoitemittareita, jotta indikaattoreita voitaisiin arvioida kattavasti. Kaupunginhallitus vastaa valtionosuuksien budjetoinnista.

Hyvinvoinnin palvelualue

Hyvinvoinnin palvelualue tarjoaa asukkaille palvelua vapaan sivistyksen, kulttuurin ja museotoiminnan, nuorisotoiminnan (sisältäen JobCenterin ja nuorisotoiminnan) liikunnan ja urheilun sekä kirjastopalveluiden ja kotouttamisen muodossa. 1.1.2022 vastuu työllisyyttä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta siirtyi perusturvan palvelualueelta hyvinvoinnin palvelualueelle.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan palvelualueen toiminnan tavoitteet ovat oleellisilta osin toteutuneet. Palvelualue raportoi kuitenkin arviointikertomuksessaan sairauspoissaolon määrän olevan suuri.

Hyvinvointilautakunnan toimintakate on reilut 50 000 euroa alle budjetoidun. Toteutuma on 97 %. Toimintakulut toteutuivat n. 356 000 euroa yli budjetoidun. Näistä 175 000 euroa on todellisia ylityksiä etenkin Lapväärtin kansanopiston, vapaan sivistyksen ja kirjaston osalta. 178 000 euroa on kuluja, jotka liittyvät Lapväärtin kansanopiston hanketoimintaan, jonka tulot ovat yhtä suuret.

Kustannuspuolta koskevat poikkeukset ovat seuraavat:

	Alku- peräinen talousarvio	TA- muutos	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Hyvinvoinnin palvelualue					
Hallinto	-232 459	-110 000	-342 459	-332 198	10 261
Museot	-61 500		-61 500	-60 019	1 481
Kulttuuritoiminta	-178 000		-178 000	-176 361	1 639
Kirjasto	-385 500		-385 500	-416 028	-30 528
Urheilutyö	-231 100		-231 100	-245 109	-14 009
Nuorisotyö	-309 000		-309 000	-300 459	8 541
Vapaa sivistystyö	-394 041		-475 861	-475 084	-81 043
Lapväärtin kansanopisto	-466 300		-466 300	-535 045	-68 745
Lapväärtin kansanopisto, projektit	0		0	-178 750	-178 750
Legato	-29 000		-29 000	-34 198	-5 198

Koko hyvinvointilautakunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen toimintatuotot ovat 400 000 euroa yli budjetoidun. 173 000 euroa on Lapväärtin kansanopistolle maksettua hankeavustusta. Talousarviossa ei ollut budjetoitu näistä mitään, koska toimintatuotot ja -kulut kumoavat toisensa hanketoiminnassa.

Koulutuksen palvelualue

Koulutuksen palvelualue vastaa opetuksen järjestämisestä voimassa olevan lainsäädännön sekä kansallisen ja paikallisen tason opetussuunnitelman mukaisesti. Maahanmuuttajaopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin syksyllä 2022.

Tarkastuslautakunta arvioi, että koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ei kuitenkaan toteutunut odotetulla tavalla. Koulupsykologin rekrytointi epäonnistui, ja toimintakertomuksen mukaan koulut eivät koko vuonna saaneet mitään korvaavaa tukea. Suomenkieliseen koulutoimeen ei saatu rekrytoitua kelpoisia erityisopettajia. Erityisopettajien määrän lisäämiselle on edelleen tarvetta. Tällä hetkellä erityistä tukea tarvittaisiin enemmän kuin sitä voidaan tarjota. Erityisopetuksen resursseja tulee jatkossa lisätä, ja uusia erityisopettajia palkata vakituisiin virkoihin.

Taloudelliset tavoitteet ovat ylittyneet n. 539 000 eurolla, mikä johtuu Ukrainan sodasta johtuvasta maahanmuutosta, ja oppilasmäärän suuri kasvu on suurin syy taloudelliseen poikkeamaan. Talousarviovuodelle myönnetty määräraha kattoi valmistavan opetuksen kustannukset melko hyvin, koska Punainen Risti vastasi esimerkiksi tulkkauspalveluista ja koulukuljetuksista. Maahanmuuttajaoppilaiden määrän kasvu aiheutti sen, että koulujen ja varhaiskasvatuksen tulosalueiden palkkakustannukset ylittyivät. Valmistavan opetuksen lisääntyneet kustannukset vaikuttavat negatiivisesti kaupungin talouteen, koska kustannukset näkyvät jo vuoden 2022 tuloksessa, ja valmistavalle opetukselle maksettava rahoitus tulee näkymään vasta vuonna 2024 maksettavien valtionosuuksien myötä.

	Alku- peräinen talousarvio	TA- muutos	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Koulutuksen palvelualue					
Ruotsinkielinen koulutoimi	-3 344 800	0	-3 344 800	-3 562 781	-217 981
Suomenkielinen koulutoimi	-3 314 650	-40 000	-3 354 650	-3 470 790	-116 140
Yhteiset kustannukset	-759 467	0	-759 467	-973 205	-213 738
Varhaiskasvatus	-2 712 000	-60 000	-2 772 000	-3 229 813	-457 813
Valmistava opetus	-32 000	-435 000	-467 000	-551 024	-84 024

Tekninen palvelualue

Teknisten palvelujen tavoitteena on luoda yhdyskuntasuunnittelun avulla edellytykset houkuttelevalle ja kestäväälle yhteiskunnalle ja tukea kaikkien Kristiinankaupungissa asuvien ja toimivien hyvän elämän mahdollisuuksia.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan palvelualueen toiminnan tavoitteet ovat olennaisilta osin toteutuneet. Käyttötalousarvion tavoitteet ovat suurimmaksi osaksi toteutuneet, mutta ylitykset osoittavat sen, että talousarviovarat ovat niukkoja. Tilinpäätöksessä ei ole kaupungin kiinteistöjen korjausvelan suuruutta koskevia tietoja, joita tarkastuslautakunta on aikaisemmin peräänkuuluttanut. Toimintakertomuksen mukaan suuri osa budjetoiduista varoista kului nousseisiin sähkö- ja lämmityskustannuksiin, minkä seurauksena on voitu tehdä vähemmän kunnossapitotöitä, mikä taas puolestaan johtaa korjausvelan lisääntymiseen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin tulisi laatia selkeämpi selvitys siitä, mitä kiinteistöjä se jatkossa käyttää itse, ja mitä kiinteistöjä vuokrataan hyvinvointialueelle ja muille tahoille. Vuodesta 2023 lähtien kaupungin pääomasta suuri osa on sidottu vuokrattuihin kiinteistöihin, mikä on riskitekijä. Ottaen

huomioon korkean velkaantumisen, on tärkeää, että kaupunki arvioi kiinteistöjen vuokraamiseen liittyvät riskit esimerkiksi laatimalla kiinteistöstrategian, jonka valtuusto hyväksyy.

Taloudelliset tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet. Koko palvelualueen ulkoinen toimintakate ylittyi n. 503 000 eurolla. Yhtä tulosaluetta lukuun ottamatta kaikkien tulosalueiden kustannukset ovat ylittyneet. Toimintakertomuksessa on yksityiskohtaisia selityksiä.

	Alku- peräinen talousarvio	TA- muutos	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Teknisen palvelualue					
Tekninen palvelu	-1 137 840		-1 137 840	-1 162 084	-24 244
KRS-Katu	-1 425 100		-1 425 100	-1 641 089	-215 989
Kiinteistöt	-4 453 100		-4 453 100	-4 592 594	-139 494
Ruokahuolto	-973 850		-973 850	-990 574	-16 724
Jätehuolto	0		0	0	0
Ympäristönsuojelu	-217 300		-217 300	-186 625	30 675

Taseyksikkö Krs Vesi

Vuoden aikana ostettiin HSH-Veden osakkeita noin 40 400 euron arvosta. Investointeja tehtiin yhteensä 922 721,21 euron edestä. Lapväärtissä ja kantakaupungissa tehtiin johtoverkoston laajennus. Vuoden aikana on saneerattu kaivoja ja yhtä pumppuasemaa.

Eriytetyssä tilinpäätöksessä vesilaitoksen tulos on 124 000 euroa alijäämäinen. Kun investoinnit ja liittymismaksut sekä muutokset saatavissa ja veloissa huomioidaan, vesihuoltolaitoksella on 757 000 euron negatiivinen vaikutus kaupungin rahavaroihin.

Alla olevasta taulukosta käy ilmi, että vuotoprosentin tunnusluku on korkea, minkä vuoksi johtoverkoston korjausvelka on suuri. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vesilaitoksen toimintaa koskevat tavoitteet ovat toteutuneet, mutta sen talousasioita on tarpeen käydä läpi ja tasapainottaa, koska vesihuoltolaitoksen tulos oli alijäämäinen myös vuonna 2021. Vesilaitoksen tulee olla omavarainen, ja perittävien maksujen tulee riittää kustannusten kattamiseen.

Tunnusluvut

	2020	2021	2022
liittymät, vesi, kpl	1 562	1 564	1 582
pumpattu vesimäärä, m ³	400 098	420 023	423 371
käytetty vesimäärä, m ³	311 566	329 999	302 802
vuoto, %	22	21	28
liittymät, viemäri, kpl	1 375	1 382	1 392
jäte-, hule- ja kuivatusveden määrä, m ³	404 337	339 255	383 774
laskutettu jätevesimäärä, m ³	260 864	254 769	239 662
hule- ja kuivatusvesi, %	35	25	37
kuivatettu liete, tonnia	730	768	704

Kuntakonsernin toiminnan ja talouden arviointi

Kuntakonserniin kuuluvat kunnan tytäryhteisöt ja kunnan osuudet kuntayhtymissä. Tuloslaskelma on 833 000 euroa alijäämäinen. Tulos on jonkin verran heikompi verrattuna kunnan tulokseen johtuen lähinnä kuntayhtymien alijäämistä.

Koko kuntakonsernin lainakanta oli 49,7 miljoonaa euroa, eli 7 961 euroa asukasta kohti. Suhteellinen velkaantuneisuus, joka kuvaa kuntakonsernin lainojen takaisinmaksukykyä, on 69,6 prosenttia, mikä ylittää suositellun 50 % rajan.

Kaupunginvaltuuston tytäryhtiölle asettamat tavoitteet toteutuivat olennaisilta osin suunnitellusti. Vuokra-asuntojen kysyntä on ollut suurta, ja kysynnän odotetaan olevan suuri myös tulevina vuosina. Elinkeinoelämän ja kunnan tarvitseman työvoiman löytämiseen liittyvä haaste on vahvasti yhteydessä asunnon löytämisen mahdollisuuteen. Toimintakertomuksen mukaan asuntotilanne muuttuu entistäkin haastavammaksi seudulle suunnitteilla olevien suurten yritysinvestointien vuoksi. Fastighets Ab Kristinestads Bostäder Kiinteistöt Oy ei yksin pysty vastaamaan tulevaan asuntotarpeeseen.

Henkilöstö

Henkilöstön näkökulmasta vuosi 2022 on ollut monella tapaa haastava, samoin kuin vuodet 2020–2021. Keväällä 2020 alkanut koronapandemia on vaikuttanut vielä myös vuoden 2022 toimintaan. Sairauslomakäytäntöä muutettiin pandemian aikana siten, että kotona sai olla tavallista pidempään ilman lääkärintodistusta. Kynnys jäädä kotiin tai tehdä etätöitä on ollut alhainen.

Henkilöstöraportin mukaan keskimääräinen sairauspoissaolo kasvoi 19,6 kalenteripäivään työntekijää kohti (14,4 kalenteripäivää vuonna 2021). Erityisesti esimiehen myöntämä sairausloma ilman lääkärintodistusta on lisääntynyt. Koronapandemian aikana esimiehen luvalla sai olla sairauslomalla kymmenen päivää, mutta nyt kaupunki on palannut aikaisempaan käytäntöön, jonka mukaan työntekijä voi olla enintään viisi päivää sairauslomalla ilman lääkärintodistusta.

Raportin mukaan kehityskeskustelut tulee pitää joka vuosi, mutta ei ole esitetty tietoja siitä, miten suuri osa henkilöstöstä on käynyt kehityskeskustelun esimiehensä kanssa.

Tarkastuslautakunnan lausunto

Katsomme, että tilinpäätös antaa riittävän hyvän kuvan kaupungin toiminnan kehittymisestä vuoden aikana ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, että toiminnalliset tavoitteet ovat oleellisilta osin toteutuneet. Taloudelliset tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet viitaten käyttötalousarvion ylityksiin.

Kristiinankaupungin suurin huolenaihe on käsittääksemme edelleen väestön väheneminen ja siitä pidemmällä tähtäimellä johtuva taloudellinen kehitys.

Kristiinankaupungissa 7. kesäkuuta 2023

Kaj Kärr
puheenjohtaja

Tapani Rentola
varapuheenjohtaja

Tommy Englund
jäsen

Birgitta Björres
jäsen

Kerstin Roos
jäsen